

707.

ROZPORZĄDZENIE

z dnia 18 listopada 1930 r.

wydane przez Ministrów: Spraw Wojskowych, Spraw Wewnętrznych, Sprawiedliwości, Przemysłu i Handlu, Rolnictwa, Komunikacji, Robót Publicznych, Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz Poczty i Telegrafów,—a co do §§ 4—6 przez Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrami: Spraw Zagranicznych i Spraw Wewnętrznych, co do §§ 16 — 20 przez Ministra Rolnictwa w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych, co do §§ 23 — 25 przez Ministra Rolnictwa w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych, co do § 78 przez Ministra Skarbu i Ministra Przemysłu i Handlu, co do §§ 99 — 166 przez Ministra Komunikacji w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych, co do § 111 przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu

z Ministrami: Spraw Wojskowych, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa, co do §§ 124 — 127 przez Ministrów: Spraw Wojskowych, Przemysłu i Handlu, Rolnictwa, Komunikacji i Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, — a zawierające przepisy wykonawcze do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 sierpnia 1927 r. o rzeczowych świadczeniach wojennych.

Na podstawie art. 5 ust. 2, art. 6 pkt. 2 i 6, art. 9 ust. 2, art. 16 ust. 1, art. 42 ust. 2, art. 50 ust. ost., art. 52 ust. 2, art. 62, 74 ust. ost., art. 83 ust. 2, art. 84 ust. ost. i art. 99 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26-go sierpnia 1927 r. o rzeczowych świadczeniach wojennych (Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 687) zarządza się co następuje:

Do art. 1.

§ 1. Przedmiotem rzeczowych świadczeń wojennych mogą być również części składowe rzeczy ruchomych lub nieruchomości oraz przynależności.

Gdyby jednak świadczenie części składowej lub przynależności mogło spowodować całkowitą i trwałą nieużywalność odnośnej rzeczy ruchomej lub nieruchomości, a nieużywalności takiej nie dało się usunąć inaczej, jak kosztem przewyższającym znacznie wartość tej części składowej lub przynależności, bliskim wartości całej rzeczy ruchomej lub nieruchomości, należy objąć świadczeniem całą odnośną rzecz ruchomą lub nieruchomą.

§ 2. Przedmiotem rzeczowych świadczeń wojennych mogą być również wytwory pracy bez względu na stadium produkcji, oraz przedmioty pomocnicze dla ich produkcji (rysunki, modele i t. p.).

§ 3. Przez podporządkowanie poszczególnych osób fizycznych lub prawnych żądaniom uprawnionych do tego władz w zakresie wykonywania przez te osoby ich praw majątkowych lub korzystania przez nie z tych praw, należy rozumieć również wy stosowywanie żądań w zakresie produkcji i działalności przemysłowo-gospodarczej.

Do art. 5.

§ 4. Nie może być przedmiotem rzeczowych świadczeń wojennych:

- a) mienie osób korzystających z praw eksterytorjalności na podstawie prawa międzynarodowego,
- b) położone w Państwie Polskiem mienie państwa obcego, nie będącego w stanie wojennym z Państwem Polskiem,
- c) mienie konsułów i urzędników konsularnych państwa nie będącego w stanie wojennym z Państwem Polskiem, o ile nie są oni obywatelami polskimi,
- d) mienie członków komisji międzynarodowych lub trybunałów międzynarodowych, urzędujących lub znajdujących się w Państwie Polskiem, o ile nie są oni obywatelami polskimi,
- e) mienie wyłączone z pod obowiązku rzeczowych świadczeń wojennych na podstawie konwencji międzynarodowych, wiążących Państwo Polskie.

§ 5. Z chwilą powstania warunków, wymienionych w ust. 1 art. 1. Minister Spraw Zagranicznych podaje do wiadomości władz, o których mowa w art. 16, wykazy osób wyliczonych w punktach a), c) i d) § 4, tudzież jakie i czyje mienie nie może być przedmiotem rzeczowych świadczeń wojennych stosownie do postanowienia punktu e) § 4.

§ 6. Postanowienia punktów c) i d) § 4 nie wykluczają stosowania zasady odwetu.

O tem, czy zasada odwetu ma być stosowana, rozstrzyga w każdym wypadku Minister Spraw Zagranicznych, powiadamiając o swej decyzji bezwzględnie władze, o których mowa w art. 16.

Do art. 6 pkt. 1.

§ 7. Z chwilą powstania warunków, wymienionych w ust. 1 art. 1, Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podaje do wiadomości władz, o których mowa w art. 16, wykaz uznanych w Państwie wyznań religijnych.

Do art. 6 pkt. 2.

§ 8. Za mające charakter publiczny muzea, przybytki sztuki, biblioteki i zbiory naukowe i artystyczne należy uważać te wszystkie muzea, przybytki sztuki, biblioteki i zbiory z zakresu sztuki, kultury i przyrody, które są własnością:

- a) Państwa, samorządu i innych korporacji publiczno-prawnych lub instytucyj i stowarzyszeń posiadających osobowość prawną, albo
- b) osób prywatnych, o ile są udostępnione dla publiczności lub badań naukowych.

§ 9. Urzędy wojewódzkie, jako władze konserwatorskie, sporządza już w czasie pokoju i będą uzupełniały zgodnie z bieżącym stanem wykazy muzeów, przybytków sztuki, bibliotek i zbiorów z zakresu sztuki, kultury i przyrody (§ 8).

Interesowani mogą zgłaszać muzea, przybytki sztuki, biblioteki i zbiory z zakresu sztuki, kultury i przyrody (§ 8) do powyższych wykazów.

O umieszczeniu muzeum, przybytku sztuki, biblioteki i zbioru z zakresu sztuki, kultury i przyrody (§ 8) w wykazie należy interesowanych powiadomić. Zawiadomienie takie jest dowodem wyłączenia muzeum, przybytku sztuki, biblioteki i zbioru z zakresu sztuki, kultury i przyrody (§ 8) z pod obowiązku rzeczowych świadczeń wojennych.

Od odmownego załatwienia zgłoszenia przysługuje interesowanemu odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w terminie 14-dniowym od dnia zawiadomienia o odmowie.

§ 10. Z chwilą powstania warunków, wymienionych w ust. 1 art. 1, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podaje wykazy (§ 9) do wiadomości władz, o których mowa w art. 16.

§ 11. Dowodem wyłączenia z pod obowiązku rzeczowych świadczeń wojennych prywatnych zbiorów przedmiotów sztuki i zabytków kultury, tudzież poszczególnych przedmiotów sztuki i zabytków kultury, nieudostępnionych dla publiczności lub badań

naukowych, jest orzeczenie urzędu wojewódzkiego jako władzy konserwatorskiej, stwierdzające wartość zabytkową poszczególnych przedmiotów lub zbioru.

Do art. 6 pkt. 3.

§ 12. Za instytucje i zakłady naukowo-doswiadczalne należy uważać tak państwowe i samorządowe, jak i będące własnością instytucyj i towarzystw naukowych oraz osób prywatnych: instytuty i pracownie naukowe (samoistne lub istniejące przy wyższych zakładach naukowych), ogrody botaniczne i zoologiczne, stacje doświadczalne i inne zakłady o charakterze naukowo-doswiadczalnym.

§ 13. Wykazy instytucyj i zakładów naukowo-doswiadczalnych, podlegających zupełnemu wyłączeniu, jako też wykazy instytucyj i zakładów naukowo-doswiadczalnych, podlegających ograniczonemu wyłączeniu z pod obowiązku rzeczowych świadczeń wojennych, ułożą zainteresowane ministerstwa w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wojskowych i będą uzupełniały je zgodnie z bieżącym stanem — również w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wojskowych.

Interesowani mogą zgłaszać powyższe instytucje i zakłady naukowo-doswiadczalne do wymienionych wyżej wykazów.

O zamieszczeniu instytucji lub zakładu w jednym z wykazów decyduje zainteresowany minister w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych wedle swobodnej oceny i powiadamia o tem odnośną instytucję lub zakład. Zawiadomienie takie jest dowodem zupełnego lub ograniczonego wyłączenia z pod obowiązku świadczeń wojennych.

§ 14. Z chwilą powstania warunków, przewidzianych w ust. 1 art. 1 wykazy przewidziane w § 13 będą podane do wiadomości władz, o których mowa w art. 16.

Do art. 6 pkt. 4.

§ 15. Przedmiotem rzeczowych świadczeń wojennych nie mogą być rzeczy nieruchome i ruchome kolei prywatnych użytku publicznego, eksploatowanych przez Zarząd Kolei Państwowych na rachunek Skarbu Państwa.

Do art. 6 pkt. 6.

§ 16. Za gospodarstwa względnie części gospodarstw posiadające szczególne znaczenie dla kultury rolnej, ogrodowej, leśnej, hodowlanej lub rybnej, które mogą być wyłączone z pod obowiązku świadczeń wojennych, o ile znajdują się poza obszarem wojennym, uważa się:

- a) gospodarstwa hodowlano-nasienne (§ 80 pkt. a) w zakresie produkcji elity nasion i zbóż oryginalnych oraz budowle, urządzenia i inne środki produkcji, niezbędne do prowadzenia takich gospodarstw w powyższym zakresie;
- b) wylęgarnie ryb, punkty zarybieniowe, stawy wycierowe i narybkowe wraz z obsadą, znajdującą się w tych obiektach (narybek, wycier, selekty, tarlaki, ilkra);

- c) szkółki drzew owocowych i leśnych oraz innych drzew użytkowych;
- d) części gospodarstw posiadające szczególne znaczenie dla hodowli zwierząt, wymienionych w § 20 pkt. a), b), c), d), f), g), a w szczególności urządzenia niezbędne dla hodowli tych zwierząt.

§ 17. Ministerstwo Rolnictwa w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wojskowych ułoży wykazy gospodarstw i części gospodarstw (§ 16), posiadających szczególne znaczenie dla kultury rolnej, ogrodowej, leśnej, hodowlanej lub rybnej i wymagających z tego powodu wyłączenia z pod obowiązku rzeczowych świadczeń wojennych.

Wykazy powyższe będą utrzymywane w stanie aktualności.

§ 18. Zamieszczenie gospodarstwa lub części gospodarstwa (§ 16) w powyższych wykazach następuje na podstawie swobodnej oceny, z urzędu albo na prośbę interesowanego, zaopiniowaną przez właściwą miejscową izbę rolniczą lub organizację społeczno-rolniczą uznaną przez Ministerstwo Rolnictwa.

O zamieszczeniu w wykazie zawiadamia Ministerstwo Rolnictwa zainteresowanego. Zawiadomienie o zamieszczeniu w wykazie jest dowodem wyłączenia gospodarstwa lub części gospodarstwa z pod obowiązku rzeczowych świadczeń wojennych, jak długo dotyczące gospodarstwa znajdują się poza obszarem wojennym.

§ 19. Z chwilą powstania warunków przewidzianych w ust. 1 art. 1, Ministerstwo Rolnictwa podaje powyższe wykazy (§ 17) do wiadomości władz, o których mowa w art. 16.

§ 20. Nie mogą być przedmiotem rzeczowych świadczeń wojennych znajdujące się poza obszarem wojennym:

- a) ogiery i klacze krwi angielskiej, oraz ogiery i klacze innych ras fizjologicznie czystego pochodzenia, o ile okoliczności te zostaną stwierdzone zaświadczeniem, wystawionem przez Ministerstwo Rolnictwa o wpisaniu konia do polskiej księgi stadnej koni pełnej krwi angielskiej, polskiej księgi stadnej koni wysokiej półkrewi angielskiej lub polskiej księgi stadnej koni arabskich;
- b) klacze zarodowe, o ile okoliczność ta zostanie stwierdzona świadectwem zarejestrowania, wystawionem przez organizacje społeczno-rolnicze i izby rolnicze, wymienione w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa z dnia 9 października 1926 r. w sprawie rejestracji klaczy zarodowych (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 608);
- c) ogiery licencjonowane, o ile okoliczność ta zostanie stwierdzona świadectwem uznania, wystawionem stosownie do rozporządzenia Ministra Rolnictwa z dnia 10 lipca 1925 r. o wykonywaniu nadzoru państwowego nad ogierami (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 511);
- d) klacze wysokożrebne i klacze ze źrebiętami w wieku do 3 miesięcy, o ile okoliczności te zostaną stwierdzone zaświadczeniem właści-

wego urzędu gminnego względnie magistratu;

- e) zwierzęta pracujące w kopalniach stale pod ziemią, o ile okoliczność ta zostanie stwierdzona zaświadczeniem właściwego okręgowego urzędu górniczego;
- f) buhaje, uznane za odpowiednie do celów hodowlanych stosownie do ustawy z dnia 28 października 1925 r. o nadzorze państwowym nad buhajami (Dz. U. R. P. Nr. 121, poz. 863);
- g) zarodowe bydło i zarodowa trzoda chlewna, zapisane do ksiąg rodowodowych, prowadzonych przez izby rolnicze lub organizacje społeczno-rolnicze, uznane przez Ministerstwo Rolnictwa;
- h) owce — dopóki w danym gospodarstwie nie wybrano tytułem świadczeń wojennych bydła rogatego i trzody chlewnej, podlegających świadczeniom;
- i) konie, stanowiące własność prywatną, a przeznaczone do przewożenia poczty i materiałów technicznych, potrzebnych dla służby telegraficzno-telefonicznej, na podstawie umowy zawartej z zarządem pocztowym, jeżeli istnienie takiej umowy stwierdzono dokumentem pisemnym, potwierdzonym przez właściwą dyrekcję poczt i telegrafów;
- j) konie, stanowiące własność prywatną, przeznaczone do budowy i utrzymania dróg publicznych i mostów, jeżeli okoliczność powyższa stwierdzona zostanie przez powiatową władzę administracji ogólnej wydaniem odpowiedniego poświadczenia. Poświadczenie to zastąpione być może przez nakaz wydany na podstawie art. 6 i 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 20 października 1927 r. o dostarczaniu środków przewozowych dla wykonywania budowy i utrzymania dróg publicznych i mostów (Dz. U. R. P. Nr. 95, poz. 846).

§ 21. Ministrowie: Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami oznaczają w razie potrzeby datę, od której zwierzęta wymienione w § 20 pkt. h) — j) przestaną być wyłączone z pod obowiązku rzeczowych świadczeń wojennych.

§ 22. Zwierzęta pociągowe (art. 5 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 8 listopada 1927 r. o obowiązku odstępowania zwierząt pociągowych, wozów, pojazdów mechanicznych i rowerów dla celów obrony Państwa — Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 859) niżej 4 lat życia są wyłączone z pod obowiązku rzeczowych świadczeń wojennych, o ile miałyby być użyte dla celów pociągowych.

Do art. 8 i ust. 2 art. 9.

§ 23. W gospodarstwach wiejskich należy o ile możności zwalniać z zakresu świadczeń:

- 1) zboża i okopowe:
 - a) dla obsiewu 1 ha zbożem (żyto, pszenica, jęczmień, owies) — 1.5 — 1.8 q zboża, zależnie od jakości gruntu;

- b) dla obsiewu 1 ha strączkowymi (groch, peluszką, wyka, lubin) — 2 q nasion strączkowych;
 - c) dla obsadzenia 1 ha ziemniakami — 25 q ziemniaków.
- 2) Obsadę (ryby):
- a) zarybek oraz kroczi karpia o wadze nieprzekraczającej 400 gr sztuka;
 - b) tarlaki karpia w stosunku 10 kompletów (jedna samica i 2 samce o wadze powyżej 2.5 kg sztuka) na każde 5 ha;
 - c) zarybek i kroczi lina w stosunku 20 kompletów (jedna samica i dwa samce o wadze powyżej 400 gr) na każde 30 ha;
 - d) zarybek i kroczi pstrąga poniżej 25 cm.;
 - e) tarlaki pstrąga w stosunku 200 kompletów (jedna samica i dwa samce o wadze powyżej 300 gr) na każde 5 ha.

Przez kroczi rozumie się ryby hodowlane.

§ 24. W gospodarstwach wiejskich należy o ile możliwości zwalniać z zakresu świadczeń bez względu na zwolnienia dokonane na podstawie § 20:

- 1) konie:
 - a) w gospodarstwach o obszarze do 10 ha — 1 do 2 koni;
 - b) w gospodarstwach o obszarze powyżej 10 ha — 1 konia na każde 10 ha.
- 2) Bydło rogate:
 - a) w gospodarstwach o obszarze do 10 ha — co najmniej 1 krowę;
 - b) w gospodarstwach o obszarze od 11 do 20 ha — co najmniej 2 krowy;
 - c) w gospodarstwach o obszarze od 21 do 50 ha — co najmniej 3 krowy;
 - d) w gospodarstwach o obszarze od 51 do 75 ha — co najmniej 4 krowy;
 - e) w gospodarstwach o obszarze ponad 75 ha — co najmniej 1 krowę na każde 25 ha;
 - f) 1 buhaja w wieku ponad 1½ roku w okolicy o promieniu najwyżej 5 km, oraz 2 byczki poniżej 1½ roku na 100 krów.

W ogólności należy, w miarę możliwości, pozostawić sztuki młodsze i młeczniejsze.

- 3) Nierogaczna:
 - a) maciory w wieku do lat 4 włącznie;
 - b) knury ponad 10 miesięcy — po jednym na każde 50 macior w okolicy o promieniu najwyżej 5 km.
- 4) Inwentarz martwy:
 - a) wszelkie narzędzia do uprawy roli;
 - b) maszyny żniwne oraz maszyny do młócki i czyszczenia zboża;
 - c) ciągowki w wypadkach takiego zmniejszenia liczby koni, które uniemożliwia prowadzenie gospodarstwa.

W razie pobrania ciągowek należy pozostawić wzamian następującą ilość koni:

- a) za ciągowkę słabą do 15 HP 4 — 6 koni;
- b) za ciągowkę średnią do 20 HP 6—8 koni;

- c) za ciągowkę silną do 30 HP 10—11 koni;
- d) za pług parowy dwumaszynowy—30 koni

przyczem należy pozostawić w pierwszym rzędzie konie nienadające się dla celów wojskowych, z tem, że ogólna liczba pozostawionych koni nie może przekraczać norm, ustalonych w pkt. 1 niniejszego paragrafu.

§ 25. W gospodarstwach wiejskich należy o ile możliwości zwalniać z zakresu świadczeń:

- 1) Zapasy produktów, niezbędne do żywienia posiadacza, jego domowników i stałych robotników, mianowicie na żywienie każdej osoby w stosunku rocznym zboża chlebowego 1.8 q oraz 7 q ziemniaków. W gospodarstwach o małej produkcji zboża, można połowę zapasów zboża zwolnionych z zakresu świadczeń zastąpić ziemniakami w stosunku 5 kg ziemniaków za 1 kg zboża. Zapasy tych produktów pozostawia się na okres od dnia świadczenia do nowych zbiorów.
- 2) Zapasy paszy niezbędne do żywienia koni od dnia świadczenia do nowych zbiorów, przyczem przyjmuje się następujące normy żywienia na 1 rok:
 - a) na żywienie konia zarodowego — 14 q owsa, 25 q siana i 14 q słomy na paszę i ściółkę;
 - b) na żywienie konia roboczego poniżej 148 cm — 2 q owsa, 7.5 q siana, 8 q słomy na paszę i ściółkę oraz 12 q ziemniaków;
 - c) na żywienie konia roboczego powyżej 148 cm — 7 q owsa, 12.5 q siana, 10 q słomy na paszę i ściółkę oraz 12 q ziemniaków.
- 3) Zapasy paszy, niezbędne do żywienia bydła rogatego i trzody chlewnej od dnia świadczenia do 20 maja, a najwyżej na okres 200 dni liczonych od listopada do 20 maja:
 - a) na żywienie krowy — siana 5 q, słomy 15 q, okopowych, ziemniaków 15 q lub buraków pastewnych 30 q oraz stosownie do młeczności krowy — paszy treściwej 3 — 6 q, a ponadto na każdą krowę zarodową (pkt. g) § 20) dodatkowo 5 q siana;
 - b) na żywienie każdej sztuki przychowku — 5 q siana, 6 q słomy i 2 q paszy treściwej;
 - c) na żywienie każdego buhaja rozplodowego—15 q siana, 5 q słomy i 10 q owsa;
 - d) na żywienie każdej dorosłej sztuki trzody chlewnej — 20 q ziemniaków, a ponadto dla sztuk opasowych 5 q paszy treściwej;
 - e) na każdą maciorę (uwzględniając przychowek i tryki) 2 q siana, 2 q słomy i ½ q paszy treściwej.

§ 26. Od obowiązku świadczeń należy w miarę możliwości zwalniać gospodarstwa wiejskie znajdujące się w toku scalania gruntów, w ciągu 2 lat od chwili wyznaczenia projektu scalenia na gruncie.

§ 27. Przedmiotów, wymienionych w art. 7 i §§ 23 — 25, należy w miarę możliwości nie obejmować nakazem świadczenia względnie repartycją.

Do art. 10.

§ 28. Powiatowa władza administracji ogólnej podaje do publicznej wiadomości:

- a) powstanie obowiązku rzeczowych świadczeń wojennych z mocy samego prawa (ust. 1 art. 10) lub z mocy rozporządzenia Rady Ministrów (ust. 2 art. 10), przy wskazaniu dnia, od którego obowiązek ten wchodzi w życie;
- b) ustanie obowiązku rzeczowych świadczeń wojennych (ust. 6 art. 10) przy wskazaniu dnia, od którego obowiązek ten gaśnie.

Podanie do publicznej wiadomości następuje w drodze obwieszczeń, które należy rozplakutować w siedzibie powiatowych władz administracji ogólnej, oraz o ile możliwości również w siedzibie urzędów gminnych, względnie magistratów. Poza to podanie do publicznej wiadomości powstania obowiązku rzeczowych świadczeń wojennych, może nastąpić przez ogłoszenie w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości.

W obwieszczeniu oraz ogłoszeniu, wymienionem w ustępie poprzednim, należy wskazać na rygory karne, z powodu niedopełnienia obowiązku rzeczowych świadczeń wojennych.

§ 29. W wypadku wprowadzenia obowiązku rzeczowych świadczeń wojennych w drodze rozporządzenia Rady Ministrów (ust. 2 art. 10) podanie do wiadomości obowiązku tych świadczeń może na wniosek Ministra Spraw Wojskowych nastąpić w inny sposób niż określony w § 28.

§ 30. Rozporządzenia Naczelnego Wodza, dotyczące ustania i w razie potrzeby przywrócenia obowiązku rzeczowych świadczeń wojennych, na obszarze objętym stanem wojennym, będą ogłaszane w Dzienniku Rozporządzeń Naczelnego Wodza, przewidzianym w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 stycznia 1923 r. o stanie wojennym (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 54).

Rozporządzenia te będą ponadto obwieszczane w sposób przewidziany dla rozporządzeń Naczelnego Wodza.

§ 31. Ustalenie w myśl ust. 3 art. 10 ruchomości i nieruchomości podlegających rzeczowym świadczeniom wojennym, niezbędnie potrzebnych do produkcji przemysłowej lub górniczej, następuje również w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu, o ile zaś idzie o zakłady elektryczne — w porozumieniu z Ministrem Robót Publicznych, poza to z tymi ministrami, dla których odnośna produkcja ma szczególne znaczenie.

Do art. 11.

§ 32. Za świadczenia należy się wynagrodzenie pieniężne. Za zgodą jednak uprawnionego do pobrania wynagrodzenia może być wynagrodzenie uiszczone w całości lub w części w naturze.

§ 33. Okoliczność, że na przedmiocie świadczenia przysługują osobie trzeciej umowy prawa majątkowe, nie wpływa na wysokość wynagrodzenia.

§ 34. Pobranie rzeczy nieruchomości jako przedmiotu świadczeń na rzecz Państwa, jak również jej zwrot właścicielowi (posiadaczowi) następuje — ilekroć idzie o rzecz nieruchomą leżącą poza obszarem wojennym — po dokonaniu oględzin i szczegółowem jej opisanii.

Oględzin dokonuje przedstawiciel władzy, która rzecz nieruchomą zapotrzebowała, przy współudziale przedstawiciela władzy, która wystawiła nakaz oraz przy udziale — o ile możliwości — dwóch świadków i właściciela (posiadacza) rzeczy nieruchomości, a w razie potrzeby również przy udziale jednego lub dwóch biegłych.

Jeden egzemplarz protokołu z dokonanych oględzin, podpisanego przez wszystkich obecnych, należy przekazać właściwej powiatowej względnie specjalnej komisji świadczeń wojennych. Komisja ta ma go uwzględnić przy wymierzaniu wynagrodzenia za świadczenie.

Drugi egzemplarz otrzymuje osoba świadcząca, trzeci — władza, która rzeczy nieruchomości zapotrzebowała, czwarty — władza, która nakaz wystawiła.

W ten sam sposób należy w miarę możliwości postępować przy odbieraniu względnie zwracaniu rzeczy nieruchomości, leżącej na obszarze objętym stanem wojennym.

Do art. 12 i 13 tudzież 32, 36 i 48.

§ 35. Do udzielania danych określonych w art. 12 i 13 oraz do wykonywania w przedsiębiorstwach czynności związanych z dopełnieniem obowiązków, wymienionych w art. 32, 36 i 48, powinny przedsiębiorstwa obowiązane do świadczeń wyznaczać stale na żądanie właściwych władz państwowych z pośród swego personelu pełnomocników, upoważnionych do występowania wobec wspomnianych władz imieniem przedsiębiorstw i dających gwarancję dochowania tajemnicy przy pełnieniu wymienionych wyżej czynności.

Żądania władz, wystosowane do pełnomocników mają moc wiążącą odnośnie przedsiębiorstwa.

Ustanawianie powyższych pełnomocników następuje w porozumieniu z właściwymi władzami państwowymi.

§ 36. Sposób wyznaczania pełnomocników oraz tryb załatwiania przez nich czynności zażądanych przez władze państwowe, określają instrukcje wydane przez zainteresowanych ministrów.

Do art. 12.

§ 37. Obowiązek udzielania danych dotyczących przedmiotów świadczeń istnieje niezależnie od powstania warunków określonych w ust. 1 art. 1.

§ 38. Udzielanie danych dotyczących przedmiotów świadczeń powinno być dokonane przez właściciela (posiadacza, członka zarządu, zarządcy, pełnomocnika) przedsiębiorstwa względnie przedmiotu świadczeń w terminach, wyznaczonych przez właściwe władze państwowe.

§ 39. Żądanie danych dotyczących przedmiotów świadczeń może obejmować dostarczenie wszelkich informacji niezbędnych dla poznania i ustalenia przedmiotów świadczeń, tudzież informacji niezbędnych dla zaprojektowania zmian i kontroli dokonanych zmian przedmiotów świadczeń. Na żądanie winny być informacje uzupełnione rysunkami, obliczeniami i t. p.

§ 40. Dane dotyczące przedmiotów świadczeń mają być udzielane ustnie lub pisemnie, zależnie od żądania właściwej władzy państwowej.

Do art. 13.

§ 41. Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami wyznacza delegatów przewidzianych w art. 13 imiennie z pośród osób wojskowych lub cywilnych sobie podległych.

Na wniosek innego właściwego ministra może Minister Spraw Wojskowych wyznaczyć w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami jako swego delegata urzędnika podległego temu ministrowi.

Ministerstwo Spraw Wojskowych wyda delegatom imienne legitymacje wedle załączonego wzoru (załącznik Nr. 1).

§ 42. Delegaci Ministra Spraw Wojskowych w związku z żądaniem udzielenia danych mają okazać właścicielowi (posiadaczowi, członkowi zarządu, zarządcy, pełnomocnikowi) przedsiębiorstwa swe legitymacje, określone w § 41.

§ 43. Delegaci Ministra Spraw Wojskowych mają prawo wstępu każdego czasu, zasadniczo w porze dziennej, w godzinach pracy, do wszystkich pomieszczeń i urzędów przedsiębiorstw przemysłowych, jak również prawo rozpoczęcia swych czynności urzędowych (zbieranie danych) niezależnie od tego, czy właściciel (posiadacz, członek zarządu, zarządca, pełnomocnik) przedsiębiorstwa jest obecny.

§ 44. Delegaci Ministra Spraw Wojskowych mogą zażądać w czasie swych czynności urzędowych w danym przedsiębiorstwie obecności właściciela lub innego przedstawiciela przedsiębiorstwa (posiadacza, członka zarządu, zarządcy, pełnomocnika).

§ 45. Na żądanie delegatów Ministra Spraw Wojskowych właściciel (posiadacz, członek zarządu, zarządca, pełnomocnik) przedsiębiorstwa powinien okazać dowody, potwierdzające treść udzielanych informacji.

Odmowa okazania takich dowodów lub udzielenie informacji względnie okazanie dowodów wyraźnie niedostatecznych albo takich, które w przyszłości okażą się nieprawdziwe, są równoznaczne z nieudzieleniem żądanych wiadomości względnie uniemożliwieniem zebrania tych wiadomości przez właściwe władze państwowe.

§ 46. Wszelkie informacje ustne i pisemne winny być udzielane względnie opracowane w języku państwowym. W związku z postanowieniem § 44 właściciel lub inny przedstawiciel przedsiębiorstwa winien władać w słowie i piśmie językiem państwowym.

Wyjątki od powyższych zasad są dozwolone w granicach ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. o języku państwowym i języku urzędowania rządowych i samorządowych władz administracyjnych (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 724). W województwie śląskim wyjątki w tym względzie przewidują oddzielne przepisy.

Do art. 14.

§ 47. Rozporządzenia Rady Ministrów, wydane na podstawie art. 14, będą ogłaszane w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, oraz — o ile Rada Ministrów w każdym wypadku nie postanowi inaczej — w Monitorze Polskim, w dziennikach urzędowych wojewódzkich, tudzież będą podane do publicznej wiadomości drogą obwieszczeń, rozplakatowanych w siedzibach powiatowych władz administracji ogólnej, a w razie potrzeby i możliwości — również we wszystkich innych gminach.

Do art. 15.

§ 48. Organami wojskowemi, upoważnionemi przez Ministra Spraw Wojskowych do zgłaszania zapotrzebowań na rzeczowe świadczenia wojenne są:

- a) szefowie departamentów (instytucyj równorzędnych) Ministerstwa Spraw Wojskowych,
- b) szef kierownictwa marynarki wojennej,
- c) dowódcy okręgów korpusów w granicach swych okręgów,
- d) dowódcy obszarów warownych,
- e) komendant Portu Wojennego Gdynia z ograniczeniem do obiektów pływających morskich,
- f) komendant Portu Wojennego Pińsk — z ograniczeniem do obiektów pływających rzecznych.

Minister Spraw Wojskowych może pozatem upoważnić inne władze i organa do zgłaszania zapotrzebowań rzeczowych świadczeń wojennych.

Postanowienia niniejszego paragrafu nie odnoszą się do świadczeń wymienionych w art. 36.

§ 49. Organa upoważnione przez Ministra Spraw Wojskowych w myśl ust. 2 § 48 tudzież organa upoważnione przez Naczelnego Wodza powinny przy zgłaszaniu zapotrzebowania wykazać się na żądanie legitymacją, wydaną przez przełożonego, posiadającą uprawnienia co najmniej dowódcy pułku, wedle załączonego wzoru (załącznik Nr. 2).

Władze administracji ogólnej i komunalnej, tudzież osoby prywatne mogą robić odpisy lub wyciągi z powyższych legitymacyj.

Do art. 16.

§ 50. Właściwą władzą administracyjną w rozumieniu ust. 1 art. 16 jest powiatowa władza administracji ogólnej. Jeżeli jednak pobranie świadczenia wymaga repartycji (art. 23), właściwą władzą jest władza wskazana w art. 24. Jeżeli zapotrzebowanie dotyczy obiektów pływających morskich, właściwą władzą jest urząd marynarki handlowej na wybrzeżu; w odniesieniu do obiektów pływających rzecznych — władzami właściwemi są odnośne urzędy, prowadzące rejestrację statków i łodzi (zarządy i inspekcje dróg wodnych), a tam, gdzie ich niema — powiatowe władze administracji ogólnej.

Właściwość władz administracyjnych w razie zapotrzebowania świadczeń żeglugi powietrznej unormowana jest w §§ 104 — 106 niniejszego rozporządzenia.

§ 51. W wypadkach, określonych w ust. 2 art. 16, obowiązany do przyjęcia zapotrzebowania i dokonania repartycji jest naczelnik gminy, a w gminach zbiorowych — sołtys jako pomocnik wójta. Sołtys winien o przyjęciu zapotrzebowania i dokonaniu repartycji powiadomić niezwłocznie wójta.

Do art. 17.

§ 52. Przy nakładaniu obowiązku świadczeń należy o ile możności przestrzegać kolejności w pociąganiu do świadczeń.

Do art. 17, 24 i 26.

§ 53. W nakazie, w zarządzeniu repartycji i w liście repartycyjnej należy wskazać te wszystkie dane, które mają być zawarte w zapotrzebowaniu w myśl ust. 2 art. 15.

Do art. 20 i 21.

§ 54. Pobranie jako świadczenia rzeczy ruchomej odbywa się w czasie i miejscu wyznaczonym w zapotrzebowaniu względnie w nakazie, w miarę możliwości w obecności:

- a) przedstawiciela władzy, która dany przedmiot zapotrzebowała,
- b) przedstawiciela władzy, która wystawiła nakaz świadczenia,
- c) osoby świadczącej (właściciela, posiadacza, ich prawnych zastępców względnie przedstawicieli, dzierżyciela przedmiotu świadczonego), a w razie nieobecności osoby świadczącej lub gdy ona jest niewiadoma — dwóch świadków,
- d) przedstawiciela gminy, jeśli zarządzono repartycję lub jeśli gmina dostarcza w inny sposób zapotrzebowanej ruchomości,
- e) jednego lub dwu biegłych, jeśli stan i wartość świadczonych rzeczy ruchomej mogą być opisane i ocenione tylko przez znawców, a przedstawiciele władz (pkt. a i b) znawcami nie są.

Do art. 19 — 27.

§ 55. Dowód wykonania świadczenia wystawia ta władza, która wystawiła odnośny nakaz względnie zapotrzebowanie w formie nakazu świadczenia, albo która przeprowadziła pobranie świadczeń w drodze repartycji.

Dowód wykonania powinien wskazywać rodzaj, ilość, jakość, miejsce i czas dostarczenia przedmiotu świadczenia, imię, nazwisko i miejsce zamieszkania osoby świadczącej, oraz imię, nazwisko i miejsce zamieszkania właściciela (posiadacza, prawnego zastępcy, pełnomocnika) przedmiotu świadczenia, jeśli pobrano jako świadczenie rzeczy ruchome w warunkach wymienionych w art. 21, względnie gminę, jeśli dostarczono świadczeń w drodze repartycji. Ponadto należy w dowodzie wykonania powołać się na nakaz lub zapotrzebowanie.

Dowód wykonania należy doręczyć osobie świadczącej, a jeżeli ona nie jest obecną lub jest niewiadomą — właśc.wej powiatowej komisji świadczeń wojennych.

§ 56. Dowód pobrania świadczenia wystawiają organa, które repartycję przeprowadziły.

Dowód pobrania powinien wskazywać rodzaj, ilość, jakość, miejsce i czas dostarczenia przedmiotu świadczenia oraz osobę świadcząca. Ponadto należy w dowodzie pobrania powołać się na zarządzenie repartycji.

Dowód pobrania należy doręczyć każdej osobie świadczącej z osobna.

§ 57. Poświadczenie stwierdzające pobranie dodatkowego świadczenia (art. 22) wystawia władza wykonywująca nakaz świadczenia.

Poświadczenie takie powinno zawierać dane, wymienione w § 55.

Poświadczenie takie powinno być doręczone osobie świadczącej oraz tej władzy, która wystawiła nakaz świadczenia.

Poświadczenie powyższe można połączyć z dowodem wykonania w tych wypadkach, w których władza wystawiająca nakaz jest równocześnie władzą wykonywującą.

Wynagrodzenie za dodatkowe świadczenie ma być określone i wypłacone na ogólnych zasadach.

§ 58. Od orzeczeń repartycyjnych we wszystkich wypadkach, wymienionych w art. 25, służy stronom odwołanie do powiatowej władzy administracji ogólnej.

W miastach jednak Lwowie, Krakowie, Bydgoszczy, Gnieźnie, Grudziądzu, Inowrocławiu, Poznaniu, Toruniu, Katowicach, Królewskiej Hucie i Bielsku od orzeczeń repartycyjnych, wydanych przez komisję repartycyjną względnie przez prezydenta miasta, służy stronom odwołanie do wojewódzkiej władzy administracji ogólnej.

Do art. 31.

§ 59. Pod pojęcie przedsiębiorstw przemysłowych w rozumieniu art. 31 podpadają również warsztaty oraz grupy i organizacje przemysłowe i handlowe o charakterze administracyjno-gospodarczym i technicznym (koncerny, syndykaty, kartele, związki przemysłowe i handlowe i t. p.).

Do art. 32.

§ 60. Przynależność przedsiębiorstw do przejścia na produkcję wojenną lub działalność wojenną polega przede wszystkim na projektowaniu, dokonywaniu, konserwacji oraz aktualizowaniu wszelkich zmian w budynkach fabrycznych, maszynach, urządzeniach i przyrządach technicznych, surowcach, półfabrykacjach, fabrykacjach, środkach transportowych i innych rzeczach ruchomych i nieruchomych, przynależnych do danego przedsiębiorstwa, w myśl żądań i wskazówek ministrów, wymienionych w art. 32.

Przynależność powyższe polegać może również na zmianach dotyczących zasad administracji ogólnej i technicznej, organizacji, metod fabrykacji,

magazynowania, konserwacji, normalizacji i wszelkich innych spraw związanych z produkcją danego przedsiębiorstwa.

§ 61. Przystosowanie przedsiębiorstw do przejścia na produkcję wojenną lub działalność wojenną obejmuje ponadto wykonywanie zamówień próbnych na koszt Skarbu Państwa, tudzież wykonywanie innych czynności nakazanych przez ministrów zgodnie z postanowieniami art. 32.

§ 62. Przygotowanie do produkcji wojennej i przystosowanie do przejścia na produkcję lub działalność wojenną zakładów elektrycznych ma być dokonywane na żądanie i wedle wskazówek Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych, Skarbu oraz Robót Publicznych.

§ 63. Kontrolę wykonywania przez przedsiębiorstwa nakazów i spełniania obowiązków, wynikających z postanowień pkt. 1 i 2 ust. 1 art. 32, przeprowadzają delegaci Ministerstwa Spraw Wojskowych na podstawie art. 12 i 13.

Do art. 33.

§ 64. Przed nałożeniem na właścicieli (posiadaczy, zarządy, zarządców, pełnomocników) przedsiębiorstw obowiązku przygotowania ich przedsiębiorstw do produkcji, odpowiadającej potrzebom obrony Państwa lub warunkom wojennym, tudzież przed nakazaniem tymże sobom przystosowania ich przedsiębiorstw do przejścia na produkcję wojenną lub na działalność wojenną, względnie przed zawarciem umowy w myśl ust. 2 art. 33, powinni właściwi ministrowie w każdym wypadku po wysłuchaniu opinii danego przedsiębiorstwa stwierdzić, czy i w jakiej mierze przygotowanie względnie przystosowanie wykracza poza własny gospodarczy interes przedsiębiorstwa.

§ 65. Jeżeli przygotowanie lub przystosowanie leży tylko częściowo we własnym interesie gospodarczym przedsiębiorstwa, należy w umowie przewidzieć, że Skarb Państwa poniesie odpowiednią część kosztów.

§ 66. Jeżeli z jakiegokolwiek powodu do zawarcia umowy nie dojdzie, może Minister Przemysłu i Handlu zgodnie z przepisem art. 32 orzec, że na właściciela (posiadacza, zarząd, zarządcę, pełnomocnika) przedsiębiorstwa nakłada się obowiązek przygotowania przedsiębiorstwa do produkcji wojennej, albo że nakazuje się mu przystosować swe przedsiębiorstwo do przejścia na produkcję wojenną lub na działalność wojenną. W orzeczeniu należy wyszczególnić na czem przygotowanie lub przystosowanie polega, oraz w jakim terminie i na czyj koszt winno być dokonane. W orzeczeniu należy przewidzieć, że Skarb Państwa poniesie odpowiednią część kosztów, jeżeli przygotowanie lub przystosowanie leży tylko częściowo we własnym interesie gospodarczym przedsiębiorstwa.

Do art. 34.

§ 67. Zarządzenie Ministra Przemysłu i Handlu wydane na podstawie ust. 1 art. 34 powinno wska-

zywać szczegółowo, jakie czynności (roboty) mają być w trybie administracyjnym wykonane i na czyj koszt, oraz zawierać wyznaczenie kierownika robót.

Kierownik robót zakupuje samodzielnie potrzebne do wykonania robót materiały i urządzenia, najmuje pracowników i dokonuje wszelkich czynności niezbędnych dla wykonania nakazu lub wypełnienia obowiązków, nałożonych na przedsiębiorstwo (art. 32) lub wynikających z umowy (art. 33).

Jeżeli przedsiębiorstwo ma ponieść kosztów tych czynności, może kierownik robót korzystać z wszelkich urządzeń i materiałów przedsiębiorstwa.

§ 69. Wykonanie czynności (robót) może być również powierzone przez Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych przedsiębiorstwu prywatnemu na podstawie osobnej umowy.

Do art. 35.

§ 70. W warunkach ust. 1 art. 1 może Minister Przemysłu i Handlu wedle swego uznania postępować w myśl art. 32 — 34 albo w myśl art. 35.

§ 71. Postanowienie § 66 należy stosować analogicznie i do wypadków przewidzianych w art. 35.

Do art. 36.

§ 72. Nakazy, normy, zarządzenia i t. p. wymienione w art. 36 mogą być wydawane przedsiębiorstwom przez Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych i Ministrem Skarbu już w czasie pokoju, z oznaczeniem, że mają one prawną skuteczność z chwilą powstania warunków wymienionych w ust. 1 art. 1.

§ 73. W wypadkach przewidzianych w pkt. 6 art. 36 Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych i Ministrem Skarbu oraz ewentualnie z innymi zainteresowanymi ministrami ma prawo dla połączonych w grupy przedsiębiorstw wydawać normy, określające organizację i sposób administracji powyższych grup.

Do art. 20 ust. 1, art. 21 ust. 2, art. 25, 40, 42, 45, 75, 82 i 84.

§ 74. Biegłych należy powoływać zawsze, ilekroć idzie o objęcie lub zwrot przedsiębiorstwa, jego części lub poszczególnego obiektu, oraz w wypadkach przewidzianych w § 112.

Natomiast do udziału w pobieraniu świadczeń, w czynnościach komisji cennikowych lub powiatowych komisji świadczeń wojennych tudzież do określania wynagrodzenia wspólnie z organem, upoważnionym do wypłacania w gotówce lub wydawania asygnat, należy powoływać biegłych tylko w wypadkach nieodzownej konieczności.

§ 75. Zamiast wzywania biegłego do osobistego jawienia się, można w uzasadnionych wypadkach ograniczyć się do zażądania od biegłego opinii pisemnej.

§ 76. Opinia biegłych co do wysokości wynagrodzenia za pewne rzeczowe świadczenie wojenne może być podstawą wymiaru wynagrodzenia za inne analogiczne rzeczowe świadczenia wojenne.

§ 77. Biegli otrzymują odpowiednie wynagrodzenie za swe czynności tylko wówczas, gdy zażądają wynagrodzenia natychmiast po dokonaniu swych czynności.

Wynagrodzenie przyznaje władza, która biegłych powołała.

Od tej decyzji władzy niema odwołania.

§ 78. W wynagrodzeniu biegłego mieści się:

- a) zwrot rzeczywistych, udowodnionych, niezbędnych kosztów podróży oraz zwrot różnicy kosztów utrzymania, jeśli biegłemu powierzono czynności poza miejscem jego zamieszkania;
- b) zwrot rzeczywistych, udowodnionych niezbędnych kosztów dojazdu względnie przejazdu, jeśli biegłemu powierzono czynności w miejscu jego zamieszkania, oraz
- c) zwrot utraconego zarobku lub wynagrodzenie za stratę czasu.

Za podstawę wymiaru wysokości utraconego zarobku lub wynagrodzenia za stratę czasu należy brać przeciętny dzienny zarobek danego biegłego. Gdyby tego nie dało się ustalić lub gdyby biegły wogóle nie trudnił się pracą zarobkową, należy mu przyznać wynagrodzenie na zasadzie opinii właściwych związków zawodowych, zrzeszeń fachowych, izb przemysłowo-handlowych i rzemieślniczych i t. p.

O ile biegłymi są funkcjonariusze państwowi lub zawodowi wojskowi, otrzymują oni wynagrodzenie wedle przepisów normujących kwestję należności w wypadkach podróży służbowych.

Do art. 47 i 48.

§ 79. Przepisy o świadczeniach kolei mają również zastosowanie do kolei prywatnych użytku publicznego, które są eksploatowane przez Zarząd Kolei Państwowych na rachunek właścicieli kolei.

Do art. 49 i 50.

§ 80. Za gospodarstwa hodowlane uważa się:

- a) zarejestrowane przez izby rolnicze lub organizacje społeczno-rolnicze gospodarstwa hodowlano-nasienne, t. j. gospodarstwa produkujące nasiona oryginalnych zbóż,
- b) gospodarstwa zarejestrowane przez izby rolnicze lub organizacje społeczno-rolnicze poświęcone hodowli bydła zarodowego lub trzody chlewnej; oraz
- c) gospodarstwa poświęcone hodowli koni pełnej krwi angielskiej oraz koni innych ras fizjologicznie czystych.

§ 81. Ugory w gospodarstwach trójpolowych oraz ugory uzasadnione racjonalną gospodarką rolną, nie będą uważane za grunty leżące odłogiem.

§ 82. Za gospodarstwa nie stosujące się do zakazów lub nakazów, wydanych na podstawie art. 14, uważa się gospodarstwa, które wykroczyły przeciwko tym zakazom lub nakazom, chociażby przeciwko posiadaczom tych gruntów nie zostało wszczęte postępowanie karne.

§ 83. Powstanie warunków, wymienionych w pkt. 1 — 3 art. 50 stwierdza naczelnik gminy (soł-

tys) lub jego zastępca na podstawie zawiadomień posiadaczy odnośnych gospodarstw, bądź na podstawie danych otrzymanych w inny sposób, w szczególności przez zbadanie sprawy na miejscu.

§ 84. Zarządy gmin są obowiązane prowadzić wykazy gruntów, wymienionych w pkt. 1 — 4 art. 50. W wykazach tych winny być zawarte:

- a) niezbędne dane co do prawa własności i użytkowania danego gospodarstwa, co do jego charakteru, obszaru oraz rodzaju gleby;
- b) nazwiska kandydatów, reflektujących na wzięcie w użytkowanie tych gospodarstw.

§ 85. Naruszenie nakazów lub zakazów, wydanych na podstawie art. 14 stwierdza na miejscu naczelnik gminy (sołtys) lub jego zastępca przy udziale 2 członków rady gminnej i ustala w protokóle rodzaj naruszenia. Do obecności przy badaniu sprawy winien być również wezwany posiadacz gospodarstwa lub jego zastępca, którego niestawiennictwo nie wstrzymuje jednak postępowania. Powody naruszenia nakazu lub zakazu, przytoczone przez posiadacza gospodarstwa lub jego zastępcę, winny być zamieszczone w protokóle.

O stwierdzonych wypadkach naruszenia nakazów lub zakazów zawiadamia zarząd gminy powiatową władzę administracji ogólnej i przedstawia jej protokół dochodzeń.

§ 86. Posiadacz gospodarstwa wziętego w przymusowy zarząd obowiązany jest dostarczyć zarządcy wszelkich danych, dotyczących gospodarstwa (księgi, rejestry, wykazy).

§ 87. Zarządca państwowy zarządza powierzonym mu gospodarstwem i jest wyłącznie upoważniony do wykonywania czynności prawnych dotyczących tego zarządu.

Zarządca odpowiada za swe czynności przed władzą, która go powołała.

§ 88. Koszty związane z zarządem wraz z wynagrodzeniem zarządcy obciążają majątek wzięty w zarząd.

§ 89. Wszelkie wpływy, osiągnięte z zarządu majątku, będą po potrąceniu wydatków bieżących, składane przez zarządcę w kasie państwowej na rachunek danego majątku. Podejmowanie sum z tego rachunku dozwolone jest na podstawie ogólnego lub specjalnego upoważnienia Ministra Rolnictwa.

Do art. 51 — 55.

§ 90. Władzą właściwą do wydawania zezwoleń, o których mowa w ust. 1 art. 52 jest komendant Portu Wojennego Gdynia.

Bez zezwolenia władzy można pozbywać jedynie objekty pływające morskie bez własnego popędu o tonnażu poniżej 50 tonn.

§ 91. Zakaz wywozu obiektów pływających morskich poza granice Państwa Polskiego może nastąpić na zasadzie pkt. 1 art. 14, względnie — o ile idzie o ruch żeglugi morskiej — na zasadzie art. 54.

§ 92. Celem dostarczenia pobranych obiektów pływających morskich do wskazanego przez upoważ-

nione władze miejsca, komendant Portu Wojennego Gdynia jest uprawniony do zażądania i zużycia odpowiedniej ilości materiałów pędnych i smarów oraz innych niezbędnych materiałów rozchodowych.

§ 93. Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych ustali sposób dostarczania obiektów pływających morskich, będących przedmiotem rzeczowych świadczeń wojennych.

Do art. 56 — 58.

§ 94. Władzą właściwą do wydawania zezwoleń na pozbycie obiektów pływających rzecznych jest Minister Robót Publicznych, który decyzję swą wydaje w porozumieniu z Szefem Sztabu Głównego.

Bez zezwolenia władzy można pozbywać jedynie objekty pływające rzeczne bez własnego popędu o tonnażu poniżej 50 tonn.

§ 95. Postanowienie § 91 ma analogiczne zastosowanie do obiektów pływających rzecznych.

§ 96. Celem dostarczenia pobranych obiektów pływających rzecznych, do wskazanego przez upoważnione władze miejsca, władza korzystająca ze świadczenia jest uprawniona do zażądania i zużycia odpowiedniej ilości materiałów pędnych i smarów oraz innych niezbędnych materiałów rozchodowych.

§ 97. Udzielanie danych w myśl art. 12 odnośnie do wszelkich przedmiotów świadczeń żeglugi śródlądowej następuje na żądanie Ministra Robót Publicznych względnie organów przez niego upoważnionych.

§ 98. Przygotowanie i przysposobienie do działalności wojennej przedsiębiorstw żeglugi śródlądowej nie będących własnością Państwa ani nie pozostających pod zarządem Państwa (art. 6 pkt. 4) nakazuje Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych, Ministrem Skarbu i Ministrem Robót Publicznych.

Do art. 59 — 64.

§ 99. Przedmiotem świadczeń żeglugi powietrznej mogą być:

- a) wszelkiego rodzaju statki powietrzne w rozumieniu art. 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 marca 1928 roku o prawie lotniczym (Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 294);
- b) lotniska i urządzenia pomocnicze dla lotnisk w rozumieniu art. 21 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 marca 1928 r. o prawie lotniczym (Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 294) oraz wszelkie zabudowania znajdujące się na tych lotniskach;
- c) wszelkiego rodzaju sprzęt i narzędzia pomocnicze dla statków powietrznych, lotnisk i urządzeń pomocniczych, znajdujące się na lotniskach, jako to: części składowe statków powietrznych oraz urządzeń sygnalizacyjnych, meteorologicznych i innych, przyrządy i instrumenty precyzyjne, materia-

ły pędne i smary, surowce i półfabrykaty, służące do wyrobu przedmiotów wyżej wymienionych i t. p.

§ 100. W stosunku do lotnisk i urządzeń pomocniczych, niestanowiących własności Skarbu Państwa i nie pozostających pod zarządem Państwa, już istniejących, będących w budowie lub projektowanych, służy Ministrowi Komunikacji prawo nałożenia w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych i za zgodą Ministra Skarbu obowiązku przystosowania tych lotnisk i urządzeń pomocniczych do przewidywanych potrzeb wojennych przez wybudowanie i stałe posiadanie odpowiednich urządzeń, hangarów, magazynów i t. p. oraz określenia ich rodzaju i ilości.

Minister Komunikacji przed udzieleniem zezwolenia na założenie lotniska zasięga opinii Ministra Spraw Wojskowych co do przystosowania lotniska do potrzeb wojennych.

§ 101. W stosunku do niestanowiących własności Skarbu Państwa i nie pozostających pod zarządem Państwa przedsiębiorstw regularnej komunikacji powietrznej oraz przedsiębiorstw zarobkujących za pomocą statków powietrznych, służy Ministrowi Komunikacji prawo nałożenia w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych i za zgodą Ministra Skarbu obowiązku przygotowania wskazanej ilości taboru lotniczego pewnego typu, urządzeń, maszyn, sprzętu, inwentarza i innych ruchomości.

§ 102. Udzielanie danych w myśl art. 12 odnośnie do wszelkich przedmiotów świadczeń żeglugi powietrznej, następuje na żądanie Ministra Komunikacji względnie organów przez niego upoważnionych.

§ 103. Zbieranie wiadomości w myśl art. 13 oraz kontrola wypełniania przez właścicieli (posiadaczy, zarządy, zarządców, pełnomocników) lotnisk i przedsiębiorstw obowiązków nałożonych w myśl §§ 100 i 101 niniejszego rozporządzenia, należy do zakresu działania delegatów Ministerstwa Spraw Wojskowych, wyznaczonych w porozumieniu z Ministerstwem Komunikacji oraz innymi zainteresowanymi ministerstwami.

§ 104. Odmienne od zasady wyrażonej w art. 16 wystawiają właściwe władze wojskowe zasadniczo wprost nakazy świadczeń i doręczają je osobom wskazanym w art. 18, 20 i 60.

W odniesieniu do linii komunikacji powietrznej użyteczności publicznej wystawia nakazy Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Komunikacji.

O wydanych przez siebie nakazach zawiadamiają władze wojskowe Ministerstwo Komunikacji.

§ 105. Władze wojskowe mogą jednak również kierować zapotrzebowania do Ministerstwa Komunikacji, a w wypadkach niecierpiących zwłoki — do najbliższego zawiadowcy portu lotniczego.

Ministerstwo Komunikacji względnie zawiadowca portu lotniczego wystawiają w tym wypadku nakazy świadczeń i doręczają je osobom obowiązany do świadczeń. Zawiadowca portu lotniczego zawiadamia każdorazowo Ministerstwo Komunikacji o wydanych przez siebie nakazach świadczeń.

W odniesieniu do linii komunikacji powietrznej użyteczności publicznej wystawia zapotrzebowania Minister Spraw Wojskowych, kierując je do Ministerstwa Komunikacji.

§ 106. Postanowienia §§ 104 i 105 mają zastosowanie na obszarze wojennym z tą zmianą, że właściwymi władzami wojskowymi do wystawiania nakazów świadczeń względnie zapotrzebowań są: Naczelny Wódz i organa przez niego upoważnione.

Do art. 67.

§ 107. Zawiadomienia o wystawionych przez władze wojskowe nakazach świadczeń dotyczących przedsiębiorstw radio należy przesyłać do właściwych dyrekcji poczt i telegrafów.

Do art. 69.

§ 108. Wykonanie obowiązków, zakazów i nakazów pod przymusem na koszt obowiązującego do wykonania, przy użyciu w razie potrzeby siły zbrojnej winno być przeprowadzone zgodnie z postanowieniami:

- a) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342),
- b) dekretu z dnia 2 stycznia 1919 r. o używaniu wojska w wypadkach wyjątkowych (Dz. P. P. P. Nr. 1, poz. 80),
- c) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 1919 r. o sposobie użycia wojska dla zabezpieczenia porządku publicznego (Dz. P. P. P. Nr. 35, poz. 276) oraz
- d) ust. 2 art. 7 rozporządzenia wykonawczego Rady Ministrów z dnia 13 listopada 1919 r. do ustawy tymczasowej z dnia 2 sierpnia 1919 roku (Dz. P. P. P. Nr. 65, poz. 395) „o organizacji władz administracyjnych drugiej instancji” (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 490).

Do art. 70 — 81.

§ 109. Do zakresu działania Głównej Komisji Cennikowej należy:

- a) rozstrzyganie sprzeciwów przedstawicieli władz skarbowych przeciw cenom ustalonym przez wojewódzkie komisje cennikowe;
- b) badanie z urzędu i zmiana cen, ustalonych przez wojewódzkie komisje cennikowe;
- c) wyłączanie z pod orzecznictwa wojewódzkich komisji cennikowych pewnych kategorii przedmiotów oraz ustalanie i ogłaszanie cen za te kategorie przedmiotów.

§ 110. Wojewódzkie komisje cennikowe są obowiązane przesyłać do Głównej Komisji Cennikowej cenniki ogłoszone przez siebie na obszarze województwa w ciągu 3-ch dni po ogłoszeniu.

§ 111. Do czasu utworzenia Naczelnej Izby Gospodarczej delegować będą do Głównej Komisji Cennikowej:

- a) dwóch przedstawicieli — Centralny Związek Polskiego Przemysłu, Handlu, Górnictwa i Finansów w Warszawie;
- b) jednego przedstawiciela — Górnośląski Związek Przemysłowców Górniczo-Hutniczych w Katowicach;

c) dwóch przedstawicieli — Związek Organizacji Rolniczych Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 112. Ilekroć będą ustalane ceny za produkty przemysłu naftowego albo zakładów elektrycznych, należy powoływać do komisji cennikowych biegłych przede wszystkim z pośród posiadających stosowne fachowe wykształcenie urzędników urzędu górniczego, albo też urzędników Ministerstwa Robót Publicznych lub Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

§ 113. Kierownicy wojewódzkich władz administracji ogólnej są obowiązani już w czasie pokoju prowadzić prace przygotowawcze dla komisji cennikowej, polegające na ustaleniu i aktualizowaniu cen za materiał przewidziany w planach rekwizycji.

Do art. 82 — 86.

§ 114. Wynagrodzenie za świadczenia rzeczowe wypłaca się na podstawie dowodu wykonania świadczenia oraz ewentualnie poświadczenia stwierdzającego pobranie świadczenia dodatkowego.

Wysokość wynagrodzenia ustala organ wypłacający względnie wydający asygnaty, albo na zasadzie cennika albo też wedle cen targowych, jeśli przedmiot świadczenia nie jest objęty cennikiem.

W wypadkach, w których co do przedmiotu świadczenia cennikiem nieobjętego ceny targowej ustalić się nie da, następuje ustalenie wysokości wynagrodzenia przez powiatową, ewentualnie specjalną komisję świadczeń wojennych. Orzeczenie komisji świadczeń wojennych, ustalające wysokość wynagrodzenia, stanowi w tych wypadkach podstawę dla wypłaty wynagrodzenia.

§ 115. Organami wypłacającymi wynagrodzenie za świadczenia wojenne są władze, które świadczeń odnośnych zapotrzebowały.

Jeżeli świadczenia pobrano bez zapotrzebowań, właściwymi do wypłacenia wynagrodzenia są władze, które wydały nakaz świadczenia.

Gdyby wymienione w ust. 1 i 2 władze nie były samodzielnymi jednostkami administracyjnymi, władzami wypłacającymi są ich władze przełożone, będące samodzielnymi jednostkami administracyjnymi.

§ 116. Wypłata gotówką lub asygnatami winna nastąpić o ile możliwości w obecności przedstawiciela władzy administracji ogólnej lub samorządu, a w razie trudności i na obszarze wojennym — o ile możliwości w obecności dwóch mieszkańców danej miejscowości.

§ 117. Osoba odbierająca gotówkę lub asygnatę winna odbiór pisemnie potwierdzić. Osoba odbierająca ma prawo żądać poświadczenia, jaką kwotę, kiedy i za co jej wypłacono.

§ 118. Gdyby osoba świadcząca była nieobecna lub niewiadomą, albo gdyby odmówiła przyjęcia gotówki lub asygnaty, należy nieprzyjęte wynagrodzenie złożyć za kwitem we właściwym urzędzie gminnym.

§ 119. Asygnaty są płatne w terminie wskazanym w art. 86 w każdej kasie skarbowej. Gdyby na obszarze wojennym kasy skarbowe były nieczynne, można przedstawić asygnaty do realizacji w kasie dowództwa okręgu etapowego.

§ 120. Organem samorządu powiatowego, uprawnionym do wyboru dwóch członków powiatowej komisji świadczeń wojennych, jest wydział powiatowy.

W powiatach, w których niema samorządu powiatowego, dwóch członków komisji wybierają naczelnicy gmin na zebraniu zwołanem przez starostę. Wybór jest ważny bez względu na ilość przybyłych naczelników gmin, jeśli tylko naczelnicy gmin zostali powiadomieni o zebraniu co najmniej na 4 dni przed terminem zebrania. Wyboru dokonuje się bezwzględną większością głosów. W razie równości głosów rozstrzyga starosta.

Wybrany może być każdy, komu przysługuje bierne prawo wyborcze do rad gminnych względnie do rad miejskich na terenie powiatu.

§ 121. Przedstawiciele władz wojskowych do powiatowych komisji świadczeń wojennych wyznacza właściwy dowódca okręgu korpusu, przedstawiciele zaś władz skarbowych — właściwy prezes izby skarbowej.

Na obszarze wojennym może Naczelny Wódz unormować w inny sposób wyznaczanie powyższych przedstawicieli.

§ 122. Z chwilą powstania warunków wymienionych w ust. 1 art. 1 obowiązani są kierownicy wojewódzkich władz administracji ogólnej zorganizować natychmiast w porozumieniu z dowódcami okręgów korpusów powiatowe komisje świadczeń wojennych.

§ 123. Posiedzenia powiatowej komisji świadczeń wojennych zwołuje przewodniczący. Na posiedzenia może przewodniczący wzywać również osoby, których świadczenia mają być oszacowane.

Z posiedzeń komisji należy spisywać protokół. W protokole należy zamieszczać również oświadczenia, składane przez osoby świadczące, obecne na posiedzeniu.

Niejawienie się osób świadczących lub członków-przedstawicieli samorządu nie wstrzymuje postępowania komisji.

Komisja obraduje tylko nad sprawami, które jej przekazuje przewodniczący. Decyzje zapadają większością głosów. W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

Powołanie biegłych zależy od decyzji przewodniczącego. Biegli mają tylko głos doradczy i w głosowaniu udziału nie biorą. Opnię swą wydają biegli ustnie, a na żądanie przewodniczącego pisemnie.

Orzeczenia komisji winny być umotywowane i podpisane przez wszystkich obecnych członków komisji.

§ 124. Specjalne komisje świadczeń wojennych będą tworzone w miarę potrzeby na zarządzenie zainteresowanych ministrów.

§ 125. W skład specjalnych komisji świadczeń wojennych będą wchodziły delegaci Ministerstwa Spraw Wojskowych, Spraw Wewnętrznych, Skarbu oraz Przemysłu i Handlu, po jednym z każdego Ministerstwa, a nadto:

- a) jeden delegat właściwej izby przemysłowo-handlowej i jeden delegat wyznaczonej przez Ministra Przemysłu i Handlu organi-

zacji, powołanej do życia na podstawie art. 35 pkt. 6, jeśli przedmiotem obrad komisji specjalnej będzie wynagrodzenie przedsiębiorstw przemysłowych, których zdolności wytwórczej użyto w myśl art. 36;

- b) jeden delegat Ministerstwa Komunikacji i jeden delegat przedsiębiorstw i stowarzyszeń lotniczych, jeśli przedmiotem obrad komisji specjalnej będzie wynagrodzenie za pobrane świadczenia przedsiębiorstw żegluga powiatowej;
- c) jeden delegat Ministerstwa Rolnictwa i jeden delegat właściwej izby rolniczej, jeśli przedmiotem orzeczenia komisji specjalnej będzie wynagrodzenie gospodarstw wiejskich, wziętych w przymusowy zarząd lub przymusową dzierżawę;
- d) jeden delegat Ministerstwa Robót Publicznych i jeden delegat związku odpowiednich przedsiębiorstw, jeśli przedmiotem orzeczenia komisji specjalnej będzie wynagrodzenie wziętych w użytkowanie, przymusowy zarząd lub przymusową dzierżawę przedsiębiorstw żegluga śródlądowej, zakładów elektrycznych lub przedsiębiorstw samochodowych przewozu osób i towarów.

Wybór delegata przedsiębiorstw i stowarzyszeń lotniczych (pkt. b) niniejszego paragrafu zarządza Minister Komunikacji natychmiast po powołaniu do życia specjalnej komisji świadczeń wojennych. W tym celu zażąda Minister Komunikacji, by wszystkie przedsiębiorstwa i stowarzyszenia lotnicze wysłały po jednym przedstawicielu w dniu i na miejsce oznaczone przez Ministra Komunikacji. Przedstawiciele ci dokonają w obecności przedstawiciela Ministerstwa Komunikacji wyboru jednego delegata zwykłą większością głosów. Do ważności wyboru wymagana jest obecność przedstawicieli co najmniej połowy liczby przedsiębiorstw i stowarzyszeń lotniczych. O ileby wybór delegata, mimo zarządzenia wyboru przez Ministra Komunikacji nie nastąpił, powołuje Minister Komunikacji delegata z pośród przedstawicieli wedle swego uznania.

§ 126. Przewodniczącym specjalnej komisji świadczeń wojennych jest delegat tego ministra, który zarządził utworzenie komisji.

§ 127. Do specjalnych komisji świadczeń wojennych stosuje się odpowiednio postanowienia § 123. Do art. 98.

§ 128. Przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 sierpnia 1927 r. o rzeczowych świadczeniach wojennych nie wykluczają stosowania przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 8 listopada 1927 r. o obowiązku odstępowania zwierząt pociągowych, wozów, pojazdów mechanicznych i rowerów dla celów obrony Państwa (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 854), które weszły w miejsce ustawy z dnia 25 lutego 1922 roku o obowiązku odstępowania zwierząt pociągowych i wozów na rzecz Państwa (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 166).

§ 129. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Równocześnie traci moc obowiązującą ogłoszone w Dz. U. R. P. z 1929 r. Nr. 83, poz. 621 rozporzą-

dzenie Ministrów: Spraw Wojskowych, Spraw Wewnętrznych, Sprawiedliwości, Przemysłu i Handlu, Rolnictwa, Komunikacji i Robót Publicznych z dnia 23 listopada 1929 r. w sprawie wykonania art. 12, 13, 32 i 48 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 sierpnia 1927 r. o rzeczowych świadczeniach wojennych.

Minister Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Stawoj Składkowski*

Minister Sprawiedliwości: *St. Car*

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*

Minister Rolnictwa: *Leon J. Polczyński*

Minister Komunikacji: *Kühn*

Minister Robót Publicznych: *Matakiewicz*

Kierownik Ministerstwa Skarbu: *Ignacy Matuszewski*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
St. Czerwiński

Minister Poczty i Telegrafów: *Boerner*

Załącznik Nr. 1
do poz. 707
(wzór do § 41)

MINISTERSTWO
SPRAW WOJSKOWYCH

L. dz.

Warszawa, dnia

LEGITYMACJA Nr.

Pan wyznaczony został przez Pana Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z na podstawie art. 13 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 sierpnia 1927 r. o rzeczowych świadczeniach wojennych (Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 687) na delegata Ministerstwa Spraw Wojskowych i jako taki upoważniony jest do wstępu do wszystkich pomieszczeń i urzędzeń przedsiębiorstw przemysłowych, wymienionych w art. 31 powołanego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej oraz do zbierania danych zgodnie z postanowieniami art. 12 i 13 tegoż rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej i wydanych przepisów wykonawczych.

W imieniu Ministra Spraw Wojskowych:

UWAGA. W legitymacji należy zamieścić petitum w pełnym brzmieniu postanowienia art. 12 i 13 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 sierpnia 1927 r. o rzeczowych świadczeniach wojennych (Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 687) oraz §§ 39, 40, 43, 44, 45, 46 i 60 rozp. wyk. do powyższego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej.

Załącznik Nr. 2
do poz. 707

(wzór do § 49)

(nazwa władzy wystawiającej legitymację)

(miejsce i data)

L. dz.

LEGITYMACJA Nr.

Pan jest upoważniony na podstawie rozkazu Ministra Spraw Wojskowych—Naczelnego Wodza z dnia L. dz. do zgłaszania zapotrzebowań rzeczowych świadczeń wojennych (Zasada: art. 15 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 sierpnia 1927 r. o rzeczowych świadczeniach wojennych, Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 687).

L. S.

(pieczęć okrągła)

(podpis)

UWAGA. W legitymacji należy zamieścić petitum w pełnym brzmieniu postanowienia art. 15 i 16 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 sierpnia 1927 r. o rzeczowych świadczeniach wojennych (Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 687).